

Перераховані види медичного страхування найбільш широко використовуються приватними страховими компаніями для створення привабливих для клієнтів різних страхових програм. У перспективі комплексне страхування здоров'я може бути використане і в системі обов'язкового медичного страхування.

Оскільки в багатьох країнах світу до програм обов'язкового медичного страхування включаються елементи профілактики, найбільш перспективною видається можливість забезпечення комплексного диференційованого страхування при розумному поєднанні обов'язкового та добровільного медичного страхування.

Слід зазначити, що програми обов'язкового медичного страхування повинні переглядатися в залежності від потреб у медичній допомозі, що гарантована населенню, матеріальних та фінансових можливостей суспільства в галузі охорони здоров'я.

Вивчення особливостей функціонування лікувально-профілактичної мережі та механізму формування моделі фінансового забезпечення медичних установ дало можливість дійти наступного висновку, а саме: важливою особливістю медичного страхування буде виступати той факт, що медичне страхування – це єдиний вид страхування, коли відшкодування збитків застрахованому при виникненні страхового випадку здійснюється не грошима а медичними послугами.

Отже, ідея обов'язкового медичного страхування передбачає запровадження товарно – ринкових відносин в медичному забезпеченні між страхувальниками, застрахованими, споживачами і виробниками медичних послуг, що вимагає як докорінної перебудови державної системи охорони здоров'я, так і відповідної ломки стереотипів соціалістичного світогляду, який сформувався у всіх учасниках процесу реформування галузі.

Список використаних джерел:

1. *Вартанян Ф.Е. Новые подходы в развитии здоровья Великобритании // Здравоохранение РФ. – 1991. – №5. – С.23-25*
2. *Ветрова Н.С. Финансирование социальных программ в странах Запада – М-Финансы и статистика, 1993. – 125 с.*
3. *Козеркевич А. Охрана здоровья как часть системы гражданского захисту в европейских странах // <http://www.healthfin.kiev.ua>.*
4. *Корецький Б. Реформування системи охорони здоров'я: західно-європейський досвід і можливості його використання в Україні // Вісник ТАНГ. – Спец.вип №15-3. 2000. – С.56-63.*
5. *Писаренко Т.М. Шляхи підвищення фінансових ресурсів у системі охорони здоров'я – Тернопіль: Економічна думка, 1999. -35 с.*
6. *Щепин О.П., Лазаренко А.Н. Реформи здравоохранения в странах центральной и Восточной Европы //Проблеми соцгигиены и истории медицины. – 1995. – №5 – С.39-43*

Annotation. *In the floor world experience of financing of health care is considered on the basis of input of institute of medical insurance and possibility of his application in Ukraine*

Key words: *system of health care, slate model of financing of health care, medical insurance*

УЛК 633.63:631.171

А.В. Фурса, к.е.н., доцент Кам'янець-Подільського національного університету.

БЮДЖЕТУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

На основі нормативного методу визначення витрат, обґрунтована мінімальна ціна цукрових буряків на 2008 рік.

Ключові слова: *нормативні витрати, реалізаційна ціна, ефективність виробництва.*

Ринкова економіка – це найпрогресивніший, найдосконаліший науково-обґрунтований економічний механізм господарювання, в якому виняткове місце належить прибутковим нормативам, зокрема нормативам витрат на виробництво цукрових буряків. Загальновідомо що нормативи – розрахункові абсолютні та відносні величини, котрі встановлюють максимально допустимий рівень затрат робочого часу, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів на виробництво продукції в умовах діяльності господарюючого суб'єкта, які об'єктивно склалися. Вони є одним з інструментів, за допомогою якого в бізнес-планах підприємства забезпечується економія витрат живої і уречевленої праці на виробництво продукції, передбачається заощадження і раціональне використання вищезазначених ресурсів. Економія витрат досягається за рахунок оснащення підприємств новими технічними засобами виробництва, застосування прогресивних технологій, поліпшення використання сільськогосподарської техніки вдосконалення організації виробництва і праці, найновіших методів та форми управління і т. д.

У зв'язку з надзвичайно важливим значенням рівня цін на сировину та цукор, від яких залежить увесь механізм взаємовідносин у цукробуряковій галузі, актуальним є економічно обґрунтоване визначення собівартості продукції. Ми вважаємо, що в основу визначення собівартості цукрових буряків так і цукру (продукції) необхідно покласти нормативний метод визначення рівня витрат, оскільки фактичні витрати та існуюча в країні система звітності не дозволяють виконати досконалий науковий аналіз виробництва.

При розробленні нормативних витрат необхідно зважати на різний рівень виробництва і перш за все, рівень врожайності цукрових буряків, а також відхилення вартості виробничих ресурсів що використовуються.

У сучасних умовах цукробурякового виробництва розрахунки нормативних витрат в галузі буряківництва доречно проводити зі двома варіантами – за стабілізаційної ситуації виробництва цукрової буряків та незначного зростання оптово-відпускних цін на матеріали но-технічні ресурси і навпаки.

За нормативним методом вихідною інформаційною базою як правило, є науково-обґрунтовані норми і нормативи витрат праці та матеріальних засобів у натурально-речовій і вартісній формах а за їх відсутності – фактичні витрати попереднього періоду, або фактичні витрати господарюючих суб'єктів певної виробничої спеціалізації (типових бурякосійних господарств даної зони). Як відомо, на практиці розробляючи нормативні витрати виробництва, що включаються до собівартості продукції групуються відповідно до їх економічного змісту за такими елементами: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація основних засобів виробництва інші витрати. Для цього найчастіше використовують наступні методи: розрахунково-конструктивний, кореляційно-регресійний, монографічний і експертних оцінок. Тут доречно зазначити, що з цією метою розробляється технологічна карта вирощування та збирання цукрових буряків і з повним переліком необхідних матеріально-технічних засобів праці, нормозмін, розцінок, існуючих коефіцієнтів тощо.

Технологічна карта складається на основі Української інтенсивної технології виробництва цукрових буряків на 100 га, що забезпечує урожайність коренеплодів 30-50 т/га і більше.

Розрахунки постатейних витрат на виробництво цукрових буряків проводяться відповідно до Типового положення, або Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств з метою забезпечення єдності в складі і класифікації витрат [1, 2]. За діючими Методичними рекомендаціями облік продукції власного виробництва поточного року пропонують оцінювати за плановою собівартістю з коригуванням її в кінці року до рівня фактичних витрат.

Для полегшення розрахунків нормативних витрат і їх гнучкішого коригування у зв'язку із змінами вищевказаних параметрів доцільно згрупувати статті, які узагальнювали б змінні і постійні витрати.

До змінних (умовно-змінних) відносяться витрати величина яких змінюється прямо пропорційно обсягам виробництва (пряма оплата праці, добрива, паливно-мастильні матеріали і ін.).

До постійних (умовно-постійних) відносяться витрати, абсолютна величина яких при зміні обсягу виробництва істотно не змінюється (амортизаційні відрахування, витрати на ремонт основних засобів виробництва насіння, засоби захисту рослин, відсотки за кредити і ін.).

Розрахунок нормативних витрат по окремих елементах витрат, групам змінних і постійних витрат і в цілому витрат проводять на 1 га посіву і на одиницю продукції з врахуванням отримання прибутку, що дозволяє вести просте відтворення (табл. 1).

Таблиця 1

**Розрахункова собівартість та вигідність виробництва цукрових буряків
базисної цукристості залежно від рівня врожайності, грн./т***

Показники	Урожайність, т/га			
	20	30	40	50
Оплата праці з відрахуваннями на соціальні заходи	37,7	35,3	34,4	32,4
Насіння	8	8	7,5	7,5
Мінеральні добрива	22,1	20,3	19,2	18,2
Органічні добрива	14,8	13	12,5	11,7
Засоби захисту рослин	27,2	25,1	24,9	22,4
Паливно-мастильні матеріали	22,2	19,4	17,9	18,3
Амортизація	16,2	15,7	15,3	14,5
Поточний ремонт основних засобів	12,2	11,8	11,5	10,9
Плата за оренду земельних ділянок	9,2	6,1	4,6	3,7
Інші витрати та платежі	4	3,8	3,6	3,5
Плата за користування позичками банків	-	-	-	-
Страхові платежі	-	-	-	-
Собівартість, грн./т	173,6	158,5	151,4	143,1
Всього витрат на 1 га, грн.	3472	4755	6056	7155
Реалізаційна (мінімальна) ціна без ПДВ	141,67	141,67	141,67	141,67
Виручка від реалізації цукрових буряків, грн./га	2833,4	4250,1	5666,8	7083,5
Державна підтримка виробництва цукрових буряків, грн./га	550	550	550	550
Виручка від реалізації цукрових буряків разом з державною підтримкою, грн./га	3383,4	4800,1	6216,8	7633,5
Прибуток разом з державною підтримкою, грн./га	-88,6	45,1	160,8	478,5
Рентабельність разом з державною підтримкою, %	-2,6	0,9	2,7	6,7

* Розраховано автором.

Як видно з даних таблиці, суб'єкти, що займаються виробництвом цукрових буряків, незважаючи на рівень врожайності потребують підтримки.

Розглядаючи рівень рентабельності виробництва цукрових буряків у господарствах Міністерства аграрної політики України (табл. 2) ми бачимо, що він знизився у 2007 р. порівняно з 2005 р. на 12,5 пункта і досяг за останній рік від'ємного (-7,7%) значення (збитку). Загальна окупність вкладеної сільськогосподарськими підприємствами у виробництво цукрових буряків гривні становила лише 0,92 грн. За таких обставин збільшується кількість сільськогосподарських підприємств, які одержали від реалізації цукрових буряків збиток, знижується їх матеріальна заінтересованість у нарощуванні виробництва цукрових буряків. Позитивна рентабельність у 2005-2006 рр. зумовлена більш швидкими темпами підвищення реалізаційних цін. Проте, одержаний за ці роки додатковий продукт не дозволяє також вести просте відтворення, не говорячи вже про розширене.

Таблиця 2

**Економічна ефективність виробництва цукрових буряків
у сільськогосподарських підприємствах**

Роки	Мінімальна ціна за 1 тону (без ПДВ), грн.	Собівартість реалізованої продукції, грн./т	Середня ціна реалізації, грн./т*	Рівень рентабельності виробництва, %	Окупність 1 грн. витрат, грн.
2000	115,83	114,5	121,5	6,1	1,06
2001	137,5	137	139,1	1,5	1,01
2002	137,5	140,2	128,1	-8,6	0,91
2003	137,5	132,1	140,3	6,2	1,06
2004	137,5	136,8	135,7	-0,8	0,99
2005	141,67	168,9	177	4,8	1,05
2006	162,5	167,4	186	11,1	1,11
2007**	141,67	165,3	152,5	-7,7	0,92
2008	141,67	-	-	-	-

* Без ПДВ і транспортних витрат.

** За попередніми даними

За даними Державного комітету статистики України середні ціни продажу продукції аграрними підприємствами за всіма напрямками реалізації за січень-листопад 2007 р. порівняно з відповідним періодом 2006 р. зросли на 35% у т. ч. на продукцію рослинництва на 57%, тваринництва – на 13%, а на цукрові буряки (включаючи давальницьку сировину) знизилися на 17,7%

Реалізація основних видів продукції аграрними підприємствами*** у січні-листопаді 2007 року

Показники	Середня ціна реалізації		Довідково:	
	грн. за т (тис. шт.)	у % до січня- листопада 2006 р.	грн. за т (тис. шт.)	у % до жовтня 2007 р.
Зернові культури	834,1	163,6	906,1	99,3
з них				
пшениця	788,2	151,1	895,8	101,8
жито	828,7	207,6	904,4	103,8
ячмінь	883,5	185,5	929,4	98,9
Насіння соняшнику	1835,2	196,6	2240,8	106,4
Цукрові буряки (включаючи давальницьку сировину)	152,5	82,3	152,7	100,2
Худоба та птиця (у живій вазі)	6330,2	99,2	6995,6	104,1
в тому числі				
велика рогата худоба	5697,7	106,7	6609,9	100,4
свині	7477,4	87,5	8194,7	98,5
птиця	6170	100,7	6674,1	107,6
Молоко та молочні продукти	1603,8	154,1	2191,1	107,8
Яйця, млн. шт.	258,5	137,2	360	99,7

***крім малих

Враховуючи, що Кабінет Міністрів затвердив мінімальні ціни на цукрові буряки [3], які будуть поставлятися з 1 вересня 2008 р. по 1 вересня 2009 р. для виробництва цукру квоти "А", на встановленому раніше (2007 р.) рівні – 141,67 грн. (без ПДВ), ми можемо зробити висновок, що це зумовить пошук заміни вирощування цукрових буряків іншими культурами.

Список використаних джерел:

1. *Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств" від 23 квітня 1996 р. № 452.*
2. *Наказ Міністерства аграрної політики України "Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств" від 18.05.2001 р. № 132.*
3. *Постанова Кабінету Міністрів України "Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2008 р. до 1 вересня 2009 р." від 23 січня 2008 р. № 20.*

Annotation. *On the basis of normative method of determination of charges, minimum cost of sugar beet on 2008 year.*

Key words: *normative charges, realization price, efficiency of production.*

УДК 336.1:352

В.М. Русій, викладач Тернопільського національного економічного університету.

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВИЙ МЕТОД ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

У статті розглядаються проблемні аспекти впровадження програмно – цільового методу на місцевому рівні в Україні. Виявлено низку недоліків даного методу планування та окреслено шляхи вирішення існуючих проблем за умови підвищення ефективності середньострокового планування на рівні місцевих бюджетів.

Ключові слова: *програмно – цільовий метод; місцевий бюджет; бюджетна програма; програмна класифікація.*

Однією з проблем розвитку місцевого самоврядування в Україні є обмеженість фінансових ресурсів, які не повною мірою забезпечують виконання органами місцевої влади як власних так і делегованих державою повноважень. Причому, з року в рік в Україні спостерігається стійка тенденція до зменшення частки власних доходів у місцевих бюджетах, що в свою чергу призводить до збільшення питомої ваги трансфертів. Саме тому, поряд із необхідністю перегляду шляхів зміцнення фінансової основи місцевих